

Інформаційно-комунікаційна діяльність бібліотек: завдання інтеграції

У засіданні секції «Інформаційно-комунікаційна діяльність бібліотек: завдання інтеграції з галузями освіти, науки, культури» взяли участь понад 60 осіб – вчені, спеціалісти українських та зарубіжних бібліотек, наукових установ, зокрема Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (НБУВ), Національної парламентської бібліотеки України (НПБУ), Національної історичної бібліотеки України, Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського (ДНПБ), Державної бібліотеки України для юнацтва, Українського інституту інтелектуальної власності (УКРПАТЕНТ), наукової бібліотеки Української інженерно-педагогічної академії, Харківської державної наукової бібліотеки ім. В. Г. Короленка (ХДНБ), Харківської державної академії культури, Наукової бібліотеки НПУ ім. М. П. Драгоманова, Наукової бібліотеки Чернігівського національного технологічного університету (ЧНТУ), Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника, Національного художнього музею України, Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України, Київського національного економічного університету імені В. Гетьмана (КНЕУ), Науково-технічної бібліотеки ім. Г. І. Денисенка НТУУ «КПІ», Центральної наукової бібліотеки ім. Якуба Колаша НАН Білорусі, відділу з питань культури Посольства Ісламської Республіки Іран. Всього було заслухано і обговорено 14 доповідей, в яких порушувалася актуальні питання інформаційно-комунікаційної діяльності бібліотек як важливого чинника поглиблення інтеграційних процесів, котрий забезпечує додаткові можливості наукового, освітнього, культурного співробітництва на вітчизняному та міжнародному рівнях в умовах формування суспільства знань.

Увага доповідачів була зосереджена на теоретичних, методичних та прикладних аспектах розвитку інформаційно-комунікаційної діяльності бібліотек у контексті інтеграції з галузями освіти, науки, культури. Генеральний директор НБУВ, чл.-кор. НАН України **В. І. Попик**, визначаючи завдання сучасних наукових бібліотек як очільників руху за формування єдиного інформаційного простору, підкреслив необхідність рухатись у бік розбудови дієвої, ефективної, партнерської співпраці з науково-дослідними установами, закладами освіти, музеями, архівами, видавничими та інформаційними центрами, засобами масової інформації, державними установами і громадськими організаціями на принципово вищому рівні співробітництва, що передбачає розбудову цілісного національного науково-інформаційного простору як середовища максимальної інтеграції зусиль усіх учасників інформаційних процесів.

Присутні заслухали та обговорили низку ґрунтовних доповідей, присвячених поглибленню процесів інформатизації в наукових бібліотеках, розвитку новітніх бібліотечних технологій та сервісів і управління ними, підвищенню ефективності інформаційних обмінів та якості корпоративних інформаційних ресурсів, організаційно-управлінським аспектам корпоративної співпраці, визначенню пріоритетних напрямів партнерства, взаємодії бібліотек з науковими установами, закладами освіти та культури, ролі бібліотек у забезпеченні громадянам доступу до знань, у формуванні інформаційної культури суспільства, пропаганді гуманістичних цінностей. Майже всі виступаючі наголосували на необхідності консолідації зусиль бібліотек щодо напрацювання теоретичних та методичних документів, конвенційних угод для учасників інформаційного процесу, спрямованих на розбудову цілісного національного науково-освітньо-інформаційного простору.

Зав. відділу НБУВ, д-р наук із соц. комунікацій **О. В. Воскобойнікова-Гузєва**, констатує бурхливу та некеровану трансформацію, що відбувається нині в бібліотечному світі, виокремила оптимальні моделі розвитку сучасної бібліотеки як мультифункціональної установи. Серед яких: «Бібліотека – науково-інформаційний центр», «Бібліотека – культурно-просвітницький центр», «Бібліотека – загальнодоступний освітній центр», «Бібліотека – інформаційно-аналітичний центр», «Бібліотека – центр дозвілля», «Бібліотека – суспільно-комунікаційний центр» та ін. Вона наголосила, що певні моделі можуть поєднуватися або бути пріоритетними на окремих етапах розвитку установи, однак будь-яка модель розвитку бібліотеки передбачає активне використання партнерства.

Про результати теоретичного дослідження коеволюційних процесів бібліотеки та системи наукової комунікації йшлося у виступі проф. ХДАК, д-ра наук із соц. комунікацій **Г. В. Шемасвої**. Доповідачка констатувала, що, відповідно до теорії коеволюції, розвиток бібліотеки, науки і системи наукової коеволюції характеризується процесами взаємозбагачення, взаємовпливу, взаємодії, взаємозалежності. Було зазначено, що бібліотека розвивається у руслі еволюційних процесів, притаманних науці і системі наукових комунікацій. Тому виконання соціально-комунікаційних функцій бібліотеками в системі науки залежить від правильно обраних стратегій і заходів їхньої реалізації на національному, регіональному, галузевому спеціалізованому рівнях.

Теоретико-методологічні аспекти інформаційно-комунікаційної діяльності наукової бібліотеки в контексті формування суспільства знань розглядалися у доповіді директора Інституту бібліотекознавства НБУВ, канд. іст. наук **О. М. Василенко**. Визначаючи сутність інформаційно-комунікаційної діяльності наукової бібліотеки на макрорівні як взаємодію бібліотеки і суспільних інституцій, спрямовану на задоволення інформаційно-знанневих потреб суспільства, доповідачка акцентувала увагу на важливості формування інтегрованої моделі системи комплексного бібліотечно-інформаційного обслуговування, реалізація якої забезпечить членам суспільства доступ до наукових знань та достовірної інформації в умовах розвитку інформаційного мультиресурсу на якісно новому рівні.

Про хід реалізації одного з найважливіших наукових проєктів НБУВ, а саме, інформаційного порталу «Наука України: доступ до знань», формування якого здійснюється на корпоративних засадах, йшлося у доповіді керівника Центру бібліотечних електронних ресурсів і технологій НБУВ, д-ра наук із соц. комунікацій **К. В. Лобузіної**. Вона зазначила, що метою даного проєкту є популяризація, підвищення рейтингу та доступності електронних бібліотечно-інформаційних ресурсів наукових бібліотек України за рахунок використання сучасних веб-технологій. Доповідачка детально зупинилася на інформаційних складових порталу, які включають й авторитетні файли, розширені довідковою інформацією: наукові бібліотеки; науково-інформаційні ресурси бібліотек; наукові фахові видання; наукові установи; науковці України.

Активне обговорення викликала доповідь заст. директора Державної бібліотеки України для юнацтва, канд. іст. наук **О. Б. Виногодової**, присвячена формуванню толерантності як напрямку бібліотечно-інформаційної роботи з молоддю. Визначаючи бібліотеку як територію толерантності та виховання толерантності, доповідачка наголосила на важливості формування мо-

лодої людини як самодостатньої особистості, її підготовки до життя у глобальному інноваційному суспільстві, де мають місце як позитивні, так і негативні інформаційні впливи. Участь у цих процесах інформаційно-ресурсної бази бібліотечних установ та культурно-комунікаційних центрів, на переконання О. Б. Виноградової, є незамінною.

У доповіді наук. співробітника ДНПБ ім. В. О. Сухомлинського **О. В. Кривоносової** йшлося про розвиток корпоративної культури сучасних бібліотек. Доповідачка обгрунтувала визначальний вплив цього чинника на успішну діяльність наукової бібліотеки, розкрила сутність поняття, рівні та компоненти корпоративної культури бібліотеки, запропонувала конкретні шляхи і механізми її формування в бібліотеках нашої країни.

Про історію конструювання пам'яті у бібліотечному середовищі (XIX – XXI ст.) йшлося у доповіді бібліографа ХДНБ імені В. Г. Короленка **С. К. Бондаренка**. Він зазначив, що бібліотека-сховище є метафорою пам'яті, а конструювання пам'яті виконує завдання консолідації бібліотечної спільноти. Сконструювана при здійсненні меморіального завдання пам'ять бібліотеки є однією з головних форм бібліотечної комунікації.

Посиленню інформаційно-комунікаційної діяльності НБУВ (в аспекті її публічного позиціонування) як сучасної науководослідної установи, головного бібліотечно-інформаційного та культурно-освітнього центру держави значною мірою сприяє добре налагоджена робота прес-служби. Саме про засади її організації та головні завдання у сучасних умовах йшлося у доповіді мол. наук. співробітника НБУВ **В. П. Здановської**. На важливості діяльності прес-служби для комунікаційно-іміджевої політики наукової бібліотеки наголошувала у своєму виступі і наук. співробітник НБУВ **Л. А. Поперечна**. Вона проаналізувала результати експериментального дослідження доцільності та ефективності презентування наукової бібліотеки (на прикладі НБУВ) у соціальних мережах Інтернету. Доповідачка констатувала, що представництво НБУВ в соціальних медіа на сьогодні є дієвим інструментом маркетингових комунікацій, важливим мережевим каналом для поширення іміджевої інформації, засобом ефективної взаємодії з потенційними споживачами ресурсів та послуг. Водночас, його використання може бути ефективним лише у разі застосування механізмів стратегічного менеджменту, системно пов'язаних і креативних тактичних рішень.

Учасники секційного засідання заслухали низку доповідей і повідомлень з упровадження науково-методичних розробок у різні сфери бібліотечно-інформаційної діяльності. Зокрема, у виступі гол. бібліотекаря НПБУ, канд. іст. наук **О. М. Збанацької** йшлося про досвід формування електронних версій

архівних путівників як джерела для уточнення та поповнення інформаційно-пошукового тезауруса Національної парламентської бібліотеки України. Про організацію електронних книжкових виставок у контексті інформаційно-комунікаційної діяльності наукової бібліотеки доповідала мол. наук. співробітник НБУВ **Л. О. Туровська**. Вона зазначила, що інформаційні ресурси електронних бібліотечних книжкових виставок (ЕБКВ) є відпрацьованою структурою організації доступу до інформаційних джерел. Саме через організацію електронних виставок реалізуються послуги з надання бібліотечними фахівцями структурованої, семантично опрацьованої інформації. Наголошувалось також на необхідності створення при бібліотечних установах спеціальних інформаційних виставкових служб, функціонування яких стимулюватиме більш оперативне обслуговування запитів сфери науки, виробництва та управління з використанням електронних технологій.

Зав. відділу НБУ **О. В. Михайлова** ознайомила присутніх з результатами моніторингу історії населених пунктів регіону в електронних каталогах та краєзнавчих базах ОУНБ, а також презентувала основні аналітичні матеріали з цього дослідження.

Інформативністю вирізнялася доповідь «Інформаційно-комунікаційна діяльність наукових бібліотек (за матеріалами зарубіжних фахових видань)» старш. наук. співробітника НБУВ **Л. М. Дем'янюк**. Доповідачка охарактеризувала основні напрями інформаційно-комунікаційної діяльності зарубіжних наукових бібліотек та бібліотечно-інформаційних центрів, висвітлені у провідних зарубіжних періодичних виданнях.

Учасники секційного засідання взяли активну участь в обговоренні проекту Рекомендацій Міжнародної наукової конференції. Було внесено низку пропозицій до підсумкового документа, зокрема щодо розроблення модельних стандарту наукової бібліотеки, а також системи національних стандартів з урахуванням міжнародної практики стандартизації бібліотечно-інформаційної діяльності (у т.ч. упровадження RDA, FRAD, FRBR, FRISAR тощо), передбачивши державне фінансування на їх переклад і адаптування до вітчизняних умов. Учасники зібрання висловили побажання активізувати співпрацю між освітніми, науковими та інформаційними інститутами, максимально використовуючи інтеграційні можливості для розбудови цілісного науково-освітньо-інформаційного комплексу України.

Ольга Василенко,

канд. іст. наук,

директор Інституту бібліотекознавства НБУВ

Людмила Дем'янюк,

канд. іст. наук, старш. наук. співробітник НБУВ

Книгознавчі дослідження бібліотечних фондів та їх введення у науково-інформаційний простір

У роботі секції «Книгознавчі дослідження бібліотечних фондів та їх введення у науково-інформаційний простір» взяли участь понад 50 фахівців у галузі книгознавства, історії книги і бібліотечної справи, мистецтвознавства, музикознавства, спеціалісти з оцифрування унікальних пам'яток культури з різних установ України, а саме, Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (НБУВ), Інституту проблем реєстрації інформації, Бібліотеки ім. акад. М. О. Лавровського Ніжинського державного університету ім. М. Гоголя (Музей рідкісної книги), Херсонської обласної універсальної нау-

кової бібліотеки ім. О. Гончара, Української академії друкарства, Національної історичної бібліотеки України, Науково-технічної бібліотеки ім. Г. І. Денисенка Національного технічного університету «Київський політехнічний інститут», Державної науково-педагогічної бібліотеки України ім. В. О. Сухомлинського, Національної бібліотеки України для дітей, Наукової бібліотеки Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова, Наукової бібліотеки ім. М. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка та ін.